

УДК 378.011.32:371.82:316.6

СПОРТИВНА АНІМАЦІЯ ЯК СКЛАДОВА ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТУРИСТИЧНОГО ПРОФІЛЮ

Олександра Максимець

*Львівський інститут економіки і туризму,
вул. Менцинського, 8, 79007 Львів, Україна*

З'ясовано сутність спортивної анімації. На прикладі розроблення проектів анімаційних програм студентами Львівського інституту економіки і туризму розкрито деякі підходи до організації позааудиторної роботи у підготовці фахівців з надання анімаційних послуг. Експериментально підтверджено ефективність запропонованої методики.

Ключові слова: анімація, анімаційні послуги, анімаційні програми, позааудиторна робота, спортивна анімація.

Постановка проблеми. Із швидким розвитком туризму у нашій країні простежуються зміни туристських інтересів. Якщо донедавна турист задовольнявся лише пасивним відпочинком, то у ХХІ столітті відбувається відхід від звичайних пізнавальних чи рекреаційних турів до активних різноманітних форм відпочинку, що вимагає надання нових, сучасних послуг в індустрії гостинності. Це спричинило потребу у фахівцях з організації анімаційно-рекреаційної діяльності в закладах відпочинку: готельно-ресторанних, спортивно-оздоровчих комплексах, санаторіях, дитячих оздоровчих таборах, базах відпочинку, на транспорті під час руху (на круїзному теплоході, у поїзді, автобусі, літаку) тощо.

Завдання фахівців з організації туристської анімації полягає в розробленні анімаційних програм із залученням туристів до участі у різноманітних мистецько-розважальних, етнографічних, рекламних, спортивних заходах (фестивалях, карнавалах, обрядових святах, культурно-історичних театралізованих дійствах, змаганнях), які, забезпечуючи активне, цікаве, різноманітне дозвілля туристів, повинні піднімати їхній культурний рівень, духовно збагачувати, знайомити із культурою, звичаями, традиціями інших народів, розвивати фізично, формувати добрий настрій тощо.

У світовій практиці туристичного бізнесу та індустрії гостинності сукупність послуг у забезпеченні потреб туристів, рекреантів в активних, одухотворювальних формах відпочинку називають анімацією в туризмі [1,

с. 6]. Анімація в туризмі у нашій країні – порівняно нове поняття у туристичній діяльності, хоча термін “анімація” існує ще з часів Стародавнього Риму (у перекладі з латинської “anima” – душа, “animato” – збуджено, жваво, “animatio” – одухотвореність) [1, с. 6].

Світовий досвід організації анімаційно-рекреаційної діяльності довів її ефективність в організації туристичного бізнесу. Особливого значення анімація набуває у процесі конкурентної боротьби. Виграють її ті туристично-рекреаційні заклади, менеджер яких достатньо уваги приділяє наданню високоякісних анімаційних послуг. Якщо послуги розміщення, харчування, транспортного забезпечення здебільшого відповідають очікуванням і вкладеним у подорож коштам туриста, то наявність і якість анімаційної складової у структурі обслуговування за рівності всіх інших показників або ж підвищує рейтинг туристичного закладу (чи туру), або ж, навпаки, знижує його [1, с. 3].

Успішність цього виду діяльності туристичного закладу залежить від професійного рівня фахівців. З огляду на це у вищих навчальних закладах туристичного профілю підготовці фахівців з організації анімаційних послуг у туризмі має бути приділена належна увага.

Аналіз останніх досліджень; публікацій. Проблемам професійної підготовки фахівців туристичної анімації присвячені наукові праці С. Килимистого (підготовка фахівців анімаційної діяльності в туризмі), О. Міхо (особливості підготовки менеджерів туристської анімації в вищих навчальних закладах), І. Петрової (організація дозвілля за кордоном), Т. Сокіл (підготовка спеціалістів анімації відпочинку) та ін.

Аналіз цих та інших літературних джерел засвідчує, що проблема підготовки спеціалістів з організації анімаційних послуг досліджена недостатньо. Водночас, зазначимо, сучасні потреби у підготовці аніматорів туризму актуалізують необхідність наукових досліджень щодо розв’язання цієї проблеми.

Формулювання мети статті. Ставили за мету визначити ефективні шляхи організації підготовки фахівців з надання анімаційних послуг у позанавчальний час.

Завдання дослідження:

- визначити форми організації позааудиторної роботи, що забезпечують ефективність підготовки майбутніх фахівців з організації надання анімаційних послуг у туристичній галузі;
- експериментально перевірити їхню ефективність у підготовці фахівців з організації анімаційних послуг.

Виклад основного матеріалу. На характер і спрямованість підготовки фахівців у вищих навчальних закладах туристичного профілю (зокрема у Львівському інституті економіки і туризму) суттєво впливають ті процеси,

які відбуваються у туристичній сфері. Питання підготовки менеджерів туризму не залишило поза увагою навчальних закладів і такий вид діяльності, як надання анімаційних послуг. Зазначимо, що четвертий рік поспіль Львівський інститут економіки і туризму на запрошення від різних готельно-туристичних комплексів Туреччини, Греції, Італії скеровує своїх студентів на міжнародне стажування для проведення анімаційних програм. Зважаючи на це, важливим питанням в інституті є стратегія розвитку анімаційної діяльності та підготовка аніматорів.

Організатор з анімаційних послуг – це творча професія, яка вимагає знань з історії, соціології туризму, психології, педагогіки, історії розвитку світового туризму, країнознавства, туристичних ресурсів, релігієзнавства. Він повинен мати високий рівень культури професійного спілкування та професійного мовлення, а, отже, ґрунтовні знання української мови професійного спрямування, іноземних мов та інших навчальних дисциплін, які студенти вивчають відповідно до навчального плану. Велику увагу у підготовці майбутніх спеціалістів до роботи у галузі туризму, зокрема, до анімаційної діяльності, приділяється у Львівському інституті економіки і туризму. Студенти опановують такі дисципліни: “Фізичне виховання і спортивний туризм”, “Організація анімаційних послуг в туризмі” (введена у вибіркову частину плану навчального закладу).

Зміст дисципліни “Організація анімаційних послуг в туризмі” охоплює:

- теоретичні засади анімації в туризмі;
- зародження та розвиток анімаційних форм дозвілля;
- види та форми рекреаційної та спортивної анімації;
- питання впровадження анімаційних технологій в різні види туризму з метою підвищення їхньої атрактивності;
- питання режисури анімаційних програм.

Опанування студентами цього навчального курсу здійснюється на лекційних, семінарських, практичних заняттях. На завершальному етапі його вивчення відбувається презентація творчого проекту анімаційної програми.

У зміст навчальної програми дисципліни “Фізичне виховання і спортивний туризм” введено розділ “Спортивна та ігрова анімація”.

Спортивна анімація – це комплекс активізуючих програм, сформованих з використанням спортивних ігор [1, с. 77]. В основі спортивної анімації – спортивний спосіб життя, який об’єднує все те, що сприяє виконанню людиною суспільних, професійних і побутових функцій. Збереження і зміцнення здоров’я – це головні функції спортивної анімації. Особливе значення в комплексі заходів, спрямованих на практичну підготовку студентів, надається різноманітним спортивним заняттям, змаганням, конкурсам тощо. Це загальновідомі ігри, що мають чітко регламентовані

умови та правила, а також зовсім нові, розроблені студентами, які вони презентують під час проведення різноманітних анімаційних заходів.

Зауважимо, що кількість годин з дисциплін “Організація анімаційних послуг в туризмі” та “Фізичне виховання і спортивний туризм”, визначена навчальним планом, не дає змоги майбутнім фахівцям набути достатніх професійних умінь і навичок аніматора. З цього приводу С. М. Килимистий слушно зазначає, що професійна майстерність не може бути сформована у процесі навчання, у студентській аудиторії. Тут лише формуються її основи. Професійна майстерність аніматора є сукупністю теоретичних знань і практичного досвіду, якого набувають під час професійної, інколи довготермінової діяльності. Саме тому проблеми формування основ професійної майстерності аніматора необхідно пов’язувати, з одного боку, із засвоєнням теоретичних знань, а з іншого — з оволодінням методами і прийомами, уміннями і навичками професійної діяльності [1, с. 178].

Аналізуючи особливості підготовки менеджерів туристської анімації у вищих навчальних закладах, О. І. Міхо виокремлює такі рівні навчально-практичної анімаційної діяльності:

- репродуктивний (просте відтворення готових відпрацьованих форм);
- репродуктивно-творчий (відкриття людиною для себе того нового, що об’єктивно не є новим);
- творчий (перевага творчих моментів у діяльності).

Формування творчих здібностей майбутнього спеціаліста туристської анімації є основою формування досвіду творчої діяльності [2, с. 196].

У Львівському інституті економіки і туризму велика увага приділяється формуванню професійної майстерності, набуттю студентами досвіду у проведенні анімаційних програм під час позааудиторної роботи, яка може здійснюватися ними як самостійно, так і під керівництвом викладачів. Зокрема, розробляючи проекти анімаційних програм, студенти мають змогу вибрати собі тему або виконувати це дослідно-пошукове завдання за темою, запропонованою викладачем. Проте і в першому, і в другому випадку навчально-практична анімаційна діяльність студента повинна бути творчою. Від того, наскільки вона є творчим, авторським продуктом, залежатиме і оцінка виконаного проекту.

Навчально-практична анімаційна діяльність передбачає підготовку, розроблення, реалізацію та захист завдання його розробником. Студенти подають проекти у письмовій формі, а захищають і реалізують їх на практиці під час різних заходів, які проводяться в інституті чи за його межами.

Серед цікавих анімаційних програм, розроблених і проведених у позааудиторний час студентами нашого навчального закладу, можна виокремити такі:

- посвята першокурсників у туристи (похід з анімаційною програмою на “Чортові скелі”, що на території Винниківського лісництва);
- походи вихідного дня на гору Маківка (Сколівський р-н Львівська обл.), на гору Драгобрат (Івано-Франківська обл.);
- спелеопохід у печери Млинки (Тернопільська обл.);
- відвідування гірськолижних курортів Західної України (Буковель Івано-Франківської обл., Костріно Закарпатської обл.);
- обласний зліт туристів (“Львівська осінь”, “Веснянка” та ін.);
- молодіжний фестиваль туристичної пісні, який проводився на базі Яворівського національного природного парку (с. Верещиця Львівської обл.);
- олімпіада з туристської анімації “Відкрий для себе туристську анімацію”;
- козацькі забави (спортивний майданчик Львівського інституту економіки і туризму);
- свято анімації в Львівському інституті економіки і туризму (спортивний майданчик Львівського інституту економіки і туризму);
- відкриття навчально-практичного комплексу з “Фізичної рекреації і спортивного туризму” тощо.

На етапах підготовки, розроблення, захисту та реалізації анімаційних програм застосовують різні методи, а саме:

- наочні (ілюстрування, демонстрація);
- словесні (розповідь, бесіда, пояснення, диспут);
- стимулювання та мотивації інтересу до навчання (дискусія, створення ситуації успіху в навчанні);
- репродуктивні (активне сприйняття, запам’ятовування, відтворення інформації за допомогою мовних, практичних прийомів);
- індуктивні методи навчання (логіка, розкриття змісту, гра);
- проблемно-пошукові (пошук інформації, робота із літературними джерелами);
- творчі.

Зауважимо, що програми з рекреаційної та туристської анімації розробляють з взяттям до уваги особливостей як окремих туристів, так і туристичних груп, зважаючи на вік, стать, освіту, культурний рівень, темперамент, національність, віросповідання, соціальний статус та ін. Вибір моделі та виду програми значною мірою залежить також від природо-кліматичної характеристики місця організації анімаційної діяльності. Це можуть бути анімаційні програми просто неба залежно від погоди та сезону (на майданчиках, у парках, на березі річки, на пляжах, у воді, в горах тощо) та у закритих приміщеннях (спортивних залах, басейнах, актових залах).

Виконання проектів анімаційних програм має важливе практичне значення у підготовці майбутніх фахівців туристичної галузі, а саме:

- активізує студентів до глибшого самостійного вивчення та дослідження історії, культури народів різних країн, психології людини;
- сприяє розвитку творчих здібностей, фізичних можливостей, навичок самоорганізації, мовленнєвої культури, культури спілкування, організаторських здібностей, а також дає змогу розбудити у собі талант аніматора;
- виробляє впевненість у собі;
- формує вміння і спонукає до щирості й відкритості через розуміння роботи із різними категоріями туристів тощо.

На етапі підготовки та розроблення таких програм великою є роль викладача як консультанта і порадирика. З цього погляду важливо, щоб його роль не зводилася до ролі диктатора чи, навпаки, виконавця ідеї студента. Адже і в одному, і в другому випадку творчий, авторський підхід студента буде втрачено.

Важливим практичним кроком на шляху становлення анімаційного процесу в туризмі та засобом реалізації анімаційних програм неодмінно стає формування матеріально-технічної бази дозвілля. З цією метою у Львівському інституті економіки і туризму створено Центр спортивного туризму та анімації, до якого належать відкритий спортивний майданчик із допоміжними приміщеннями, спортивний зал, навчально-практичний комплекс з рекреації та спортивного туризму, басейн для заняття дайвінгом, сауна, фітнес-кімната, кімната інструктажу для спортивного туризму, приміщення для зберігання спорядження, інвентарю тощо. На базі центру студенти мають можливість відпрацьовувати всі елементи спортивної анімаційної програми.

Якість засвоєння знань з різних предметів, сформованість умінь і навичок, опанування студентами різними видами професійної діяльності виразно простежується під час аудиторних занять, у позааудиторній роботі, а також у підсумковому модулі. Аналіз цих та інших показників дає змогу визначити такі рівні сформованості готовності майбутніх фахівців до анімаційної діяльності: *репродуктивний, реконструктивний, творчий*.

Репродуктивний (низький) рівень сформованості готовності до анімаційної діяльності виявляють студенти, яких задовольняє лише просте відтворення матеріалу та повторення відомого.

Реконструктивний (достатній) рівень готовності виявляють студенти, які здатні самостійно виконувати різні види діяльності, проте у процесі виконання науково-пошукових завдань, творчих робіт потребують допомоги викладачів.

Творчий (високий) рівень готовності виявляють студенти, які прагнуть здобути більше знань, виявляють гнучкість, мобільність, ініціативність, творчість, займаються дослідною діяльністю, самостійно добирають літературні джерела, беруть активну участь у різних видах позааудиторної роботи (змаганнях, конкурсах, практичних семінарах, конференціях), займаються у гуртках, відвідують спортивні секції, розробляють цікаві творчі, авторські проекти, та вміло їх захищають та реалізують, мають власний стиль та свої підходи, що є важливим у професійній діяльності спеціаліста галузі туризму.

Ми провели педагогічний експеримент, який дав змогу порівняти засвоєння курсу “Організація анімаційних послуг” студентами груп ГГ-05 (навчалися за традиційною методикою) і ГГ-06 (навчалися за альтернативною методикою). Узагальнені результати дослідження рівня сформованості готовності студентів до анімаційної діяльності подано у вигляді таблиці:

Група	Кількість студентів	Рівні сформованості готовності					
		<i>творчий</i>		<i>реконструктивний</i>		<i>репродуктивний</i>	
ГГ-06	19	4	20%	10	50%	6	30%
ГГ-05	20	3	16%	5	26%	11	58%

Висновки. Аналіз цих результатів засвідчує, що в експериментальній групі відсоток студентів, які виявили творчий і реконструктивний рівень готовності до анімаційної діяльності, значно вищий, ніж у контрольній. Це свідчить про доцільність впровадження у навчальний процес альтернативних методик, які суттєво підвищують його ефективність і сприяють підготовці висококваліфікованих фахівців.

Підсумовуючи, зазначимо, що ми висвітлили лише деякі підходи щодо ефективної організації позааудиторної роботи студентів (на прикладі підготовки фахівців для спортивної анімації). Перспективою подальших досліджень може бути пошук шляхів для підготовки фахівців з рекреаційної анімації, що розширює можливості майбутнього працевлаштування випускників.

1. *Килимистий С. М.* Анімація в туризмі: Навч. посіб. – К.: Вид-во ФПУ, 2007. – 188 с.
2. *Міхо О. І.* Особливості підготовки менеджерів туристської анімації в вищих навчальних закладах туристського профілю // Туристична освіта в Україні: проблеми і перспективи: Зб. наук. пр. – К.: Тонар, 2007. – Вип. 1. – С. 194–199.

**SPORT ANIMATION AS A PART OF EXTRACURRICULAR ACTIVITY
OF TOURIST PROFILE HIGHER SCHOOL STUDENTS****Olexandra Maksymets'***L'viv Institution of Economy and Tourism
Mentsyns'ky Str., 8, UA –79007, L'viv, Ukraine*

The article determines the essence of sport animation. On the basis of animation program projects worked out by the students of L'viv Economy and Tourism Institution the author defines some approaches to the organization of the extracurricular activity in preparing specialists of giving animation services. The efficiency of the suggested methods is confirmed in an experimental way.

Key words: animation, animation services, animation programs, extracurricular activity, sport animation.

**СПОРТИВНАЯ АНИМАЦИЯ КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ
ВНЕАУДИТОРНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ
ЗАВЕДЕНИЙ ТУРИСТИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ****Александра Максимец***Львовский институт экономики и туризма
ул. Менцинского, 8, 79007 Львов, Украина*

Раскрыто сущность спортивной анимации. На примере разработки проектов анимационных программ студентами Львовского института экономики и туризма раскрыты некоторые подходы к организации внеаудиторной работы в подготовке специалистов в предоставлении анимационных услуг. Экспериментально подтверждено эффективность предложенной методики.

Ключевые слова: анимация, анимационные услуги, анимационные программы, внеаудиторная работа, спортивная анимация.

Стаття надійшла до редколегії 14.02.2011

Прийнята до друку 10.03.2011